

Section 2, "Tradition in the process of genesis and functioning of the public relations aspect of information" researcher examines the tradition of functioning as a law that provides spatio-temporal fixation system changes in social relations. With regard to the information aspect tradition, the ability tradition "restore order" B. says Plahov peculiar way of limiting chaos, disorganization.

Section 3 "The tradition in the social norms. Mechanism proskryptsiyi" V. Plahov shows the ability traditions act as a natural social norms. Although it is eternal, this metamorphosis can be multifaceted, endlessly different and historically transient. Important for the understanding of tradition is Chapter 3 of "systemic -functional tradition of being". B. Plahov stresses that it is informative nature traditions makes them possible metamorphosis, and expression of various objective things.

All functions of the traditions associated with the action of dialectical patterns characteristic of various kinds. Also tradition inherently function as social communication and information function.

In the following chapters V. Plahov analyzes the institutionalization traditions and their connection with the operation of the legal system.

Chapter Two is devoted to research work genesis origin traditions, their place and role in antroposotsiogeneza due to social progress and the dynamics of the social system.

As part of our research is worth attention Part 2 of the book "The tradition in social life". In particular, in Chapter 1, "Types and specific manifestations of tradition" researcher focuses on the aspects of display tradition and tradition functions in different areas of life – science, technology, religion and so on. Individual units represented by the theme of "Tradition in Art. The problem of tradition and innovation in art".

Channels penetration traditions in artistic creativity researcher include: the identity of the artist and his school, historical and statistical determination of artistic development, regulatory systems – aesthetic, moral, linguistic, neinsty-tutsionalnu regulation and organization of the creative process.

Therefore, analysis of the works of Plahov "Tradition and society : the experience of philosophical and sociological studies" can be stated that its findings serve as an important foundation for the modern understanding of the traditions in close connection with the innovations taking place in the culture, which can be justified by the following provisions. First, the author gives a fairly thorough definition of tradition that still exists today, as explained sotsiogeneza processes, the nature and essence of innovation and the nature of innovation taking place in the culture. Second, is thoroughly characteristic qualities of tradition. Thirdly, V. Plahov offered clear classification functions that tradition is played in different areas of human existence – science, technology, religion, art, emphasizing the importance of tradition to art. Fourth, it seems important to emphasize the informational nature of the tradition, which, in fact, determine their specific functions and metamorphosis, which find expression in a variety of objective things. The last argument allows the formation of a communicative approach to tradition as a means of transmission of cultural experiences.

Keywords: traditions, innovations, functions traditions, traditions informational nature.

УДК 316.74:929(477) "1895/1968" (043)

Добіна Тетяна Геннадіївна
аспірантка

КУЛЬТУРНИЙ СВІТ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ В ТВОРЧІЙ СПАДЩИНІ БОРИСА ЛЯТОШИНСЬКОГО

Досліджено культурний світ української еліти в творчій спадщині Бориса Лятошинського. Здійснено дослідження персоніфікованого значення особистості Бориса Лятошинського у розвитку Музичного товариства ім. М.Леонтовича та його внеску у творчу, просвітницьку та педагогічну сфери музичної культури як в масштабах Товариства в цілому, так і щодо окремих його членів.

Ключові слова: культурна спадщина, творча діяльність, науково-культурологічна думка, історико-культурний процес, національна спрямованість, творчий доробок.

Вивчення ключових понять, пов'язаних з процесами взаємодії музики, поезики, літератури і традицій минулого, складає великий інтерес у сфері дослідження національної культури. Твердження про те, що музична культура є вагомою і яскравою частиною фундаменту, на якому будується національна культура, не підлягає сумніву. Будучи центром важливих і яскравих чуттєвих, слухових, естетичних та емоційних вражень загальної культури етносу, музичне мистецтво є концентрованим уособленням національної культури.

Однією з основних проблем становлення української національної культури, яка століттями зневажалась і пригнічувалась, а кілька десятиліть років була "затиснута" між необхідністю "вписування" в партійну ідеологію та виживанням в умовах жорстких схоластичних табу, є проблема різно-

читання автохтонних традицій минулого та упереджених підходів, поглядів, вимог до потрактування нашого естетично-духовного минулого.

Досліджуючи музичну культуру крізь призму жорстких ідеологічних табу та складної в політичному, соціально-економічному і духовно-етичному плані епохи, сповненої штормами воєн і революцій, крахів світоглядів і ідеалів, нових пошуків і осмислень, проривів і утисків творчої думки, з урахуванням несподіваних етнічних розпадів і об'єднань, спроб повернення до втрачених витоків і набутоків, необхідно зазначити, що визначальною відмінністю минулого століття в інтелектуально-духовному плані стала надзвичайна множинність різних тенденцій, які охопили всі рівні української культури.

І все ж тільки зі здобуттям офіційної незалежності України почалося нове осмислення багатовікової спадщини української культури, повернення із забуття її унікальних мистецьких надбань, освоєння дослідницького досвіду, залучення цього потенціалу до всенародної культуротворчої скарбниці. Це зумовило зростання інтересу сучасних українських дослідників до замовчуваних або вилучених у радянські часи тем і жанрів, особливо національно-історичного напрямку, розкриття їх змісту і значення для культурологічної науки. На сучасному етапі розвитку української музичної культури дуже важливо з'ясувати, як зароджувалося й утверджувалося державницьке бачення історії України та її культури.

У різні періоди історії Україна пережила декілька етапів етнокультурного відродження, що відбувалися зазвичай на рубежі зміни соціально-політичного устрою. Каталізатором кожної хвилі духовного піднесення була творча інтелігенція з властивою їй рішучою громадянською позицією, притаманною прогресивним провідникам. Активізуючи свою діяльність щодо розвитку сучасної їй національної культури, вони також боролись за збереження традицій та духовних цінностей минулого. Це значно розширювало простір спектру діяльності митців, що включає минуле і сучасність, усе різноманіття проявів художньої культури, глибинних народних традицій і моральних цінностей.

Варто наголосити, що науковий інтерес до проблем ретроспективи та розвитку національної, зокрема музичної культури України у першій третині ХХ ст. зумовлений потребою відтворити історичні події, пов'язанні з перипетіями її андерграундного розвитку в атмосфері заборон і репресій.

Аналіз наукових джерел свідчить, що здійснені архівні дослідження та публікації А.Адаменко і Т.Воронкової [1] – являють собою стислий огляд доступних документів Товариства; наукові роботи В.Кузік [4], [5] мають розвідувальний характер, а монографія О.Бугасової [3] є спробою відтворення архівної спадщини Музичного товариства ім. М.Леонтовича як цілісного явища музично-культурного процесу 20-х років ХХ ст. В перелічених матеріалах для нас в межах означеної теми конкретний інтерес становить факт існування додаткових маловідомих граней творчої діяльності Б.Лятошинського як учасника процесу функціонування української музичної культури і в рамках діяльності Музичного товариства ім. М.Леонтовича, і поза ним.

Оцінка культуротворчої ролі Бориса Лятошинського, як правило, залишалася без аналізу особистих світоглядних позицій митця в контексті його самотутньої долі в напруженій атмосфері вказаної епохи.

Предметом нашої уваги є діяльність українського теоретика музичного мистецтва й талановитого композитора Б.Лятошинського, а також його місце і рівень впливу як музично-громадського діяча, що входив до складу Музичного товариства ім. М.Леонтовича.

До цього часу організаційна участь і значущість теоретичних концепцій Б.Лятошинського в культурній спадщині Музичного товариства ім. М.Леонтовича є малодослідженою, тому його значення в українській музичній культурі не може бути перебільшеним і навіть сповна поцінованим. Проблематика даного дослідження відносно різноманітна й дозволяє висвітлити стан культурно-мистецького життя України двох поколінь Леонтовича і Лятошинського і оновлення української культури, що розвивалася за принципами національного.

Проте конкретною метою даної роботи є дослідження персоніфікованого значення особистості Бориса Лятошинського у розвитку Музичного товариства ім. М.Леонтовича та його внеску у творчу, просвітницьку та педагогічну сфери музичної культури як в масштабах організації в цілому, так і щодо окремих її членів.

Слід визнати, що поява будь-якої неординарної людини в оточенні не завжди може супроводжуватися повним її розумінням. Інтелектуально вільна і політично незаангажована особистість Б.Н.Лятошинського тому приклад: особа неординарна, з яскравими самотутніми рисами, що наповнені внутрішніми переживаннями – ніякої пози, бравади, награних рухів; усе гідно, коректно й підпорядковано його особистому світу, позначеному внутрішньою дисгармонією і пройнятому різнобічними гранями його обдарування та шляхетною красою. У вчинках йшов природно, не від настанов, що диктуються політичною необхідністю і громадським сприйняттям, а від власного інтуїтивного відчуття того, що відбувається в культурі сучасного йому періоду.

Життєвий шлях Майстра був тісно пов'язаний з сучасниками – композиторами, виконавцями, педагогами, поетами тощо, спілкування з якими знайшло відображення в його епістолярній спадщині [2]. Він був активним учасником українського музичного руху і особисто знав практично усіх діячів української музичної культури сучасної йому епохи. Лятошинський сприймається фігурою досить складною і неоднозначною, чийї діяльності важко давати оцінку поза контекстом епохи.

Двадцять років стали для Лятошинського періодом формування індивідуального творчого стилю, а отже, не випадково, у цей період він глибоко цікавився новою музикою, стежачи за здобутками як російських композиторів – І.Стравінського, М.Мясковського, С.Прокоф'єва, так і західних – Б.Бартока, А.Шенберга, А.Онеггера, А.Берга та ін.

Показово, що вітчизняна музична культура цього періоду характеризується певним прогресом: формується національний стиль, об'єднуючи динаміку фольклорної виразності і кращі традиції класики. У масштабах тогочасної держави розвиваються різні творчі організації, і Борис Лятошинський приєднується до творчої групи Асоціації сучасної музики при Музичному товаристві ім. М.Леонтовича та з 1922 по 1925 рік очолює її. На засіданнях асоціації митці широко знайомилися з музикою ХХ ст., приділяли головну увагу розвитку модернізованої музичної мови, чим сприяли збагаченню музично-художніх засобів.

На жаль, в цілому дослідження соціокультурного феномена Музичного товариства ім. М.Леонтовича ще чекає свого часу, хоча, безперечно, є важливим чинником для створення нового знання, передусім для культурології. Принципової переоцінки вимагають насамперед стереотипні думки і висновки, сформовані за радянських часів і навіювані слухачам, які тривалий час деформували уявлення культурного загалу про Музичне товариство ім. М.Леонтовича як колиски багатьох композиторів та високохудожніх творів.

В політичному контексті поживтневої української дійсності доля Музичного товариства ім. М.Леонтовича складалася дуже непросто і неоднозначно – від найбільш яскравих і цікавих подій до трагічних поворотів в історії музичної культури того періоду і була нерозривно пов'язана з життям і діяльністю членів цієї організації, про яку переконливо зауважила дослідниця О.Бугаєва: "Музичне товариство імені М. Д. Леонтовича є не тільки складовою української культури, а й визначною культурною пам'яткою доби "Українського Відродження", одним з небагатьох збережених до наших часів документальних свідочств діяльності громадських організацій культурного напрямку 20-х рр. ХХ ст." [3, 16].

Героїчним слід вважати той факт, що українських культурних діячів, починаючи з кінця ХІХ ст., не покидало прагнення до розвитку українського музичного мистецтва. На особливе вшанування заслуговує один із продовжувачів цих традицій української музичної композиторської школи – найвидатніший тогочасний український композитор, хоровий диригент, суспільний діяч, педагог Микола Дмитрович Леонтович, фундатор принципово нової, самостійницької схеми розвитку історії української музичної культури.

Вважаємо за необхідне приділити бодай кілька рядків його безприкладній творчій біографії: закінчивши духовну семінарію, Микола Леонтович, самостійно удосконалюючи свою музичну освіту, вирішує працювати учителем в сільських школах. Започаткувавши у Донбасі, а потім і в Києві, музично-педагогічні школи, він сприяв появі нової генерації українських музичних діячів, які розглядали розвиток вітчизняної музичної культури під кутом зору боротьби українського народу за національне визволення і власну державу. Переїхавши до Києва, Леонтович починає активну діяльність як диригент і композитор. Практично всі його сподвижники були затятими борцями за безкомпромісний розвиток аутентичної української національної музичної культури. Отримавши ідейне підґрунтя революційних змін в українській культурі та продовжуючи традиції, закладені Леонтовичем, його послідовники започаткували Комітет з вшанування пам'яті М. Леонтовича у 1921 році, який пізніше оформився як Музичне товариство його імені. В ході розробки нових ідей у культурному просторі було створено підмурак для формування "нового" українського мистецтва і культури під ім'ям Леонтовича, яке стало символом мистецької України, узявши на себе відповідальність за організацію національного музичного процесу.

З розширенням географії діяльності Товариства, були створені непоодинокі філії на території України, структура яких була затверджена статутом і включала декілька напрямів діяльності: організаційну, наукову, творчу і композиторську, виконавську та видавничу.

У цей період українська культура розвивається за принципами національного відтворення духовної спадщини, мистецтва, науки і освіти, а в місцях розвитку музичної культури та концентрації здавна існуючих народних пісенних і музично-побутових традицій були засновані філії музичного товариства. Це свідчило про розвиток нового культурного світосприйняття, що було закономірним явищем.

На тлі цього масового культурницького руху й духовного піднесення представники Київської філії Товариства, серед яких Борис Лятошинський, Лев Ревуцький, Михайло Вериковський, Михайло Скорульський та інші, акцентували увагу на принципах "передового сучасного музичного мистецтва" і висували гасло "професіоналізм в музиці" [3, 66]. Діяльність цього композиторського відділення була зорієнтована на виконання завдань, спрямованих на "ознайомлення слухацьких мас, але з використанням стилів новітньої музики" [3, 66]. Водночас серед представників Товариства іноді виникали розбіжності з питань розвитку пріоритетних напрямів творчого плану, а саме: деякі композитори орієнтувались на сучасні стандарти світової класики, що не мало підтримки у керівництві Товариства. Але подібні суперечності досить швидко знаходили вирішення, бо керівництво було зацікавлене у збереженні здорового колективного духу.

Музичне товариство ім. Леонтовича об'єднало дві найбільш характерні для того часу тенденції, а саме: широку демократизацію музичної культури серед представників сільського та міського населення і професіоналізацією музичного життя завдяки вихованню музичних кадрів, що привело до створення спеціалізованих середніх та вищих музичних закладів, формування українського національного музичного театру, створення філармоній, симфонічних оркестрів, театральних колективів, музичних будинків культури, дало можливість професійного концертного виконавства. Неможна не відзначити той факт, що саме музичне товариство ім. Леонтовича відіграло роль сучасної Національної спілки композиторів України. Адже існування Товариства дало можливість більш глибоко розглянути талановите композиторське і виконавське мистецтво, педагогічну і просвітницьку діяльність, що істотно вплинуло на становлення громадського, інтелектуального і культурного росту українського народу в цілому.

Діячі музичного товариства ім. Леонтовича оволодівали тонкощами тодішніх новаторських тенденцій, експериментували з тогочасними художніми напрямками і течіями, а саме – захоплювалися модерністськими та авангардистськими стильовими пошуками всупереч традиційним класичним формам мислення. Саме це дало підстави для створення Асоціації сучасної музики у 1926 році, яка зосередилася на влаштуванні концертів українських та європейських композиторів (І. Стравінського, С. Прокоф'єва, М. Мясковського, П. Хіндеміта, К. Дебюссі та ін.) та проведенні наукової роботи з проблем авангардної музики. Представниками цієї Асоціації були композитори і музикознавці Б. Лятошинський, Л. Ревуцький, М. Вериковський, І. Белза та значна кількість виконавців [3]. З метою узгодженого функціонування усіх підрозділів Товариства було проведено організаційну роботу з творчими колективами, що входили до складу Товариства, з питань формування національного музичного репертуару, розробки анотацій до нотних видань, складення шкільної пісенної літератури, музично-педагогічної та методичної літератури для музичних шкіл та методичної літератури для музикального та естетичного виховання дітей і молоді. Діяльність наукового відділу охоплювала низку питань стосовно композиторської праці, підвищення кваліфікації, проведення наукових досліджень та створення бібліотечних фондів.

Культурна діяльність Бориса Миколайовича Лятошинського в Музичному товаристві ім. М. Леонтовича заслуговує на увагу не лише як доповнення до його творчої спадщини, але як художньо-естетична і етична позиція представника творчої еліти минулої епохи. У своїй діяльності Борис Лятошинський охоплює й прагне вирішити широке коло проблем, серед яких, зокрема, передбачена ним велика практична роль кіно в масовій музичній освіті; присудження державних премій видатним радянським композиторам; підготовка спеціальної кіноекспедиції для збору і дослідження народної пісенно-хореографічної творчості – від далекого музичного минулого до сучасних йому досягнень радянської культури.

Багатогранна творча спадщина Бориса Лятошинського складає високе надбання національного українського мистецтва, надихаючи дослідників на пошуки рис та ознак, що відкриваються з часової дистанції сьогодення в особі і здобутках культурного діяча. Дослідження цього соціокультурного феномена стає потужним стимулом для творення нових знань і гіпотез для динамічного розвитку культурологічної науки.

Література

1. Адаменко А. Г. Всеукраїнське музичне товариство імені М. Д. Леонтовича / А. Г. Адаменко, Т. І. Воронкова // Фонди відділу рукописів Центральної наукової бібліотеки АН УРСР : зб. наук. пр. / відп. ред. М. П. Візир ; АН УРСР, Центр. наук. б-ка. – К. : Наук. думка, 1982. – С. 97–116.
2. Лятошинський Б. М. Епістолярна спадщина : у 2 т. / Б. М. Лятошинський ; упоряд. і авт. вступ. ст. М. Копиця. – К. : Задруга, 2002. – Т. 1 : Борис Лятошинський – Рейнгольд Глієр. Листи (1914–1956). – 768 с. : іл.
3. Бугаєва О. В. Архівна спадщина Музичного товариства імені М. Д. Леонтовича : моногр. / О. В. Бугаєва ; НАН України ; Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського ; наук. ред. В. М. Даниленко. – К. : НБУВ, 2011. – 388 с. : іл.

4. Кузік В. Товариству ім. М. Леонтовича 75 років : буклет / В. Кузік. – К. : Центрмузінформ, 1996. – 12 с.
5. Кузік В. З історії утворення Музичного товариства імені М. Д. Леонтовича / В. Кузік // Український музичний архів: документи і матеріали української музичної культури / В. Кузік. – К. : Центрмузінформ, 1999. – Вип. 2. – С. 6–39.

References

1. Adamenko A. H. Vseukrainske muzychne tovarystvo imeni M. D. Leontovycha / A. H. Adamenko, T. I. Voronkova // Fondy viddilu rukopysiv Tsentralnoi naukovoï biblioteki AN URSR : zb. nauk. pr. / vidp. red. M. P. Vizyr ; AN URSR, Tsentr. nauk. b-ka. – K. : Nauk. dumka, 1982. – S. 97–116.
2. Liatoshynskiy B. M. Epistolarna spadshchyna : u 2 t. / B. M. Liatoshynskiy ; uporiad. i avt. vstup. st. M. Kopytsia. – K. : Zadruha, 2002. – T. 1 : Borys Liatoshynskiy – Reinhold Hliier. Lysty (1914–1956). – 768 s. : il.
3. Buhaieva O. V. Arkhivna spadshchyna Muzychnoho tovarystva imeni M. D. Leontovycha : monohr. / O. V. Buhaieva ; NAN Ukrainy ; Nats. b-ka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho ; nauk. red. V. M. Danylenko. – K. : NBUV, 2011. – 388 c. : il.
4. Kuzik V. Tovarystvu im. M. Leontovycha 75 rokiv : buklet / V. Kuzik. – K. : Tsentr muzinform, 1996. – 12 s.
5. Kuzik V. Z istorii utvorennia Muzychnoho tovarystva imeni M. D. Leontovycha / V. Kuzik // Ukrainyky muzychnyi arkhiv: dokumenty i materialy ukrainskoi muzychnoi kultury / V. Kuzik. – K. : Tsentr muzinform, 1999. – Vyp. 2. – S. 6–39.

Добіна Т. Г. Культурный мир украинской элиты в творческом наследии Бориса Лятошинского

Отражено культурный мир украинской элиты в творческом наследии Бориса Лятошинского. Осуществлено исследование персонифицированного значения личности Бориса Лятошинского в развитии Музыкального общества им. Н.Леонтовича и его вклада в творческую, просветительскую и педагогическую сферы музыкальной культуры как в масштабах организации в целом, так и по отношению к отдельным ее членам.

Ключевые слова: культурное наследие, творческая деятельность, научно-культурологическая мысль, историко-культурный процесс, национальная направленность, творческое наследие.

Dobina T. Cultural world of Ukrainian elite in creative legacy of Boris Liatoshynskiy

One of the main problems of Ukrainian national culture formation, which was being repressed and neglected for centuries, and several decades was "clamped" between the need to be "padded" in party ideology and survival under severe scholastic taboo is a problem of hitherto discrepancies autochthonous (native) traditions of the past and biased approaches, attitudes, requirements for interpretation of our aesthetic and spiritual past.

Only along with getting formal independence of Ukraine began a new interpretation of the centuries-old Ukrainian Cultural Heritage, return from oblivion its unique artistic heritage, development of research experience, bringing this potential to popular culture creating treasury (storage of cultural values). This led to a growing interest of modern Ukrainian scholars of hushed or withdrew in Soviet times, themes and genres, especially national historical trend, the disclosure of their meaning and significance for cultural science. At the present stage of Ukrainian musical culture development is very important in our view, to find out how it was emerged and originated the statist vision of the history of Ukraine and its culture.

Scientific interest in the problems and development of national retrospectives, including musical culture of Ukraine in the first third of the twentieth century, is driven by the need to recreate historical events attributed to its ups and downs of underground development in an atmosphere of prohibition and repression.

The analysis of scientific sources indicates that performed archival research and publications of A.Adamenko and T.Voronkovoyi [1] – is a brief review of the available documents of the Society; V.Kuzik research papers [4], [5] have intelligence character in nature, and the monograph by O. Bugaev [3] is an attempt to play the archival heritage of M.Leontovich Musical Society. as a holistic phenomenon of musical and cultural process of the 20 th century. In these materials for us within the designated theme, the specific interest is the existence of more obscure facets of creativity of B.Lyatoshynskiy as a member of the functioning process of Ukrainian musical culture within the framework of the M.Leontovich Musical Society and beyond. The object of our attention is the activity of Ukrainian musical theorist and talented composer B.Lyatoshynskiy and his place and degree of influence as music and public figure, who was a member of M.Leontovich Musical Society.

However, the specific aim of this work is to study the importance of the individual personified by Boris Liatoshynskiy in the development of M.Leontovich Music Society and his contribution to the creative, educational and pedagogical sphere of musical culture across the organization as a whole and in relation to its individual members.

National musical culture of this period is characterized by a certain progress: national identity was formed by combining the dynamics of folk expression and the best traditions of classical music. Across the state of that period there were developed a variety of creative societies and Boris Liatoshynskiy joined the creative team of the Association for Contemporary Music at the M.Leontovich Music Society and who led it from 1922 to 1925 years.

In the political context, the fate of the M.Leontovich Musical Society evolved very difficult and controversial – from the most vibrant and exciting events to tragic in the history of the musical culture of the period and was inextricably linked to the life and work of its members. Leontovich Musical Society brought together the two most typical for the time trend, namely a broad democratization of musical culture among the rural and urban population and the profes-

sionalization of musical life through music education staff, which led to the creation of specialized secondary and higher music schools, formation of Ukrainian national musical theater, creating philharmonic, symphony orchestras, theater groups, music houses of culture, which enabled professional concert performance. The Leontovich musical Society played the role in the modern Composers of Ukraine National Union. Indeed, the existence of the Society provided an opportunity to consider more deeply talented composing and performing arts, educational and outreach activities that significantly affected the formation of social, intellectual and cultural growth of the Ukrainian nation as a whole.

Cultural activity of Boris Nikolayevich Lyatoshynskiy in the M. Leontovich Music Society deserves attention not only as a complement to its artistic heritage, but as artistic-aesthetic and ethical position of the creative elite of a bygone era. In his activities Boris Lyatoshynskiy covers and strives to solve a wide range of issues including in particular, provided by him a great practical role of cinema in popular music education, awarding state of outstanding Soviet composers, preparation of special movie expedition for the collection and study of folk song and dance work – from distant musical past to the contemporary achievements of Soviet culture.

Key words: cultural heritage, creative activities, scientific-cultural idea, culture-historical process, cultural views, national orientation, creative legacy.

УДК 008:379.85(477.46)

Зараховський Олександр Євгенович
аспірант

КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЧЕРКАЩИНИ ЯК ТУРИСТИЧНИЙ РЕСУРС

У статті досліджено історико-культурні заповідники Черкащини як основні осередки культурної спадщини краю, а також загальні й специфічні проблеми, пов'язані з її залученням в туристичну діяльність. Висвітлено перспективи та шляхи вирішення цих проблем.

Ключові слова: культурна спадщина, охорона культурної спадщини, туризм, Черкаська область, заповідники Черкащини.

Культурна спадщина Черкаської області здебільшого розглядається з точки зору її охорони та збереження. В той же час проблеми та можливості її залучення до туристичної діяльності часто залишаються без належної уваги. Метою роботи є аналіз проблем та перспектив розвитку нерухомої матеріальної культурної спадщини Черкаської області як туристичного ресурсу. Для досягнення мети слід виконати наступні завдання: проаналізувати публікації по темі дослідження; визначити загальні проблеми залучення культурної спадщини краю в туристичну діяльність; визначити специфічні проблеми використання культурної спадщини в туризмі, що притаманні кожному окремому історико-культурному заповіднику Черкащини; висвітлити перспективи та шляхи вирішення цих проблем.

Аналіз публікацій по темі дослідження. Культурній спадщині Черкаської області присвячені праці багатьох авторів. Здебільшого увага приділяється проблемам її охорони та збереження. Дослідженням пам'яткоохоронної діяльності на Черкащині займалися Мельниченко В.М., Федорова Т.М., Шамрай О.Г., Чепурна І. В., Худолей О.С., Дубовий О.М. та Медалієва О.З., Качалаба П.В., Дудник Ю.П., Страшевич В.Б., Удовиченко І.Ю. Проблеми законодавчого забезпечення пам'яткоохоронної роботи досліджував Мельниченко О.В. Музеям та заповідникам Черкаської області, як основним центрам збереження культурної спадщини краю, присвячені роботи Дзими В.В., Нестеренко В.І., Следь І.І., Мицик В.Ф. Пізнавально-виховний потенціал культурної спадщини Черкащини та окремі пам'ятки краю розглянуті в роботах таких авторів: Чепурна Н.М., Іванов Д.А., Брель О.В., Кукса Н.В., Басиста Н.М., Ярмош Т.В., Танана Р.В., Харченко Л.І., Куниця З.М., Діденко Я.Л., Гай Т.І., Лазуренко В.М., Вовкотруб Ю.М., Волошин О.П., Голиш Л.Г., Клименко Т.А., Полякова Т.Ю., Козаленко С.В. Дослідженням культурної спадщини області, пов'язаної з життям та діяльністю видатних постатей, займалися Гоцуляк В.В., Масненко В.В., Приліпко М.В., Харченко Л.О., Обрусна С.Ю. Щодо культурної спадщини Черкащини, як туристичного ресурсу, проблем її використання у екскурсійній діяльності, тут існує менший обсяг досліджень. В основному вони присвячені окремим пам'яткам. Зелений В.Ф. [3], Мартинова Г.П. [4], Чепурний О.І. [2], Спіріна Т.М. [1], Лаврінченко Н.П. [6], Щербина М.М. [7], Гай Т.І. [8], Гарнік Т.М. [9] та Нераденко Т.М. [5] досліджують різні пам'ятки краю в контексті їх використання в туристичній діяльності. Важливе місце в цих дослідженнях займає Державна програма "Золота підкова Черкащини" (на 2006-2009 рр.).

Проаналізувавши праці вчених щодо використання культурної спадщини Черкащини, як туристичного ресурсу, можна зробити висновок, що дані дослідження мають розрізнений характер та присвячені,